

PHASELIS'E

DOKUNMA!

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
THE FORESTERS' ASSOCIATION OF TÜRKİYE

PHASELİS'E DOKUNMA!

Türkiye Ormancılar Derneği

Ankara, 2023

Türkiye Ormancılar Derneği

(The Foresters' Association of Turkey)

Tuna Caddesi No: 5/8 Kızılay-Ankara

Tel-Faks: 0312 4338413 - 4332664

e-posta: tod1924@ormancilarderneği.com

www.ormancilarderneği.org

Phaselis'e Dokunma

Ankara, 2023

Orman ve Av Dergisi Mart-Nisan 2023 Sayısı Ekidir.

Kapak Tasarım: Orm. Yük. Müh. Hayriye Ertuğrul

Baskı ve Tasarım:

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

İvedik Osb. Matbaacılar Sitesi 1514. Sokak No:20 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 395 20 70 • Sertifika No: 47331

İÇİNDEKİLER

Önsöz	1
Phaselis’e Dokunma!	3
Phaselis’e Beş Yıldızlı Plaj Projesi Değil Koruma Projeleri Gerekli!	11
Bakanlıktan Phaselis’teki Betona “Kaçak Kazıyı Önlemek İçin Yapıyoruz” Savunması!	41
Phaselis’te Mahkemeden Yürütmeyi Durdurma Kararı!	51
Phaselis Koruma Çalışmayı Sonuç Bildirisi	59

ÖNSÖZ

Sevgili Doğaseverler,

Türkiye Ormancılar Derneği (TOD), 1924 yılında kurulan bir sivil toplum örgütüdür. Kurucularının tamamı orman mühendisidir. Bu ileri görüşlü insanlar Cumhuriyetin ilanından yaklaşık bir yıl sonra o dönemin koşullarında daha çok mesleksi olmakla birlikte ülkelerinde doğa ve yeşil bilincinin uyanması, ormanların toplum yararına kullanılması ve korunması doğrultusunda hareket etmişlerdir. Bu çalışmalarının doğru temellenmesi ve sürmesi ile 1951 yılında TOD, o zamanki Bakanlar Kurulu kararı ile “kamu yararına çalışan dernek statüsüne” kavuşmuştur. Bu haliyle TOD ormancılık tarihine tanıklık etmesi yanında, ormancılığın iyi yönde gelişmesi için önemli katkılar yapmış ve halen yapmaktadır.

Tüzüğünün 6. maddesinde TOD’un amaçları belirtilmiştir:

- a) Orman alanlarının daralmasına ve ormanların ormancılık bilim ve tekniğine aykırı yönetilmesine neden olacak her türlü girişim ile mücadele edilmesi,
- b) Orman ve ormancılığa ilişkin sorunların, kamu yararı gözetilerek bilimsel ilkelere göre çözülmesine katkı sağlanması,
- c) Toplumda orman, doğa, çevre sevgi ve bilincinin yayılması, kökleşmesi ve ormanların insanlar üzerindeki olumlu etkilerinin en üst seviyeye çıkarılabilmesi için çok yönlü ve çok katmanlı bilimsel, sanatsal, eğitsel, vb. etkinlikler düzenlenmesi ve katkı sağlanması, doğal ve kültürel değerlerin korunması,

- ç) Ormancılar ve doğaseverler arasındaki bağılığın, dayanışmanın ve yardımlaşmanın güçlendirilmesi,
- d) Bilimsel esaslar doğrultusunda ormancılık politikaları konusunda kamuoyu oluşturulması.

Görüleceği üzere TOD, tüzüğünde doğa, ormanlar ve kültürel değerlere korumayı ve geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu çerçevede TOD Batı Akdeniz Şubesinin de katılımıyla, kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını önemseyen, yeşilin doğanın geleceğimiz üzerindeki etkisinin farkında olan siyasi parti temsilcileri, bilim insanları ve en önemlisi geleceğimizi emanet edeceğimiz genç doğaseverler, Phaselis'te betonun “yeşile ve kültürel değerlere saldırısına” karşı bir savunuculuk yapmışlardır. Bunu yaparken her birey yüreğini ortaya koymuş ve hep birlikte bir büyük çılgılık olmuşlardır. Mücadelede başarıya ulaşılmış ve yürütmenin durdurulması kararı çıkmıştır. Ancak görevi memleketin kültürel varlıklarını korumak ve gelecek kuşaklara ulaşmasını sağlamak olan Kültür ve Turizm Bakanı bu karardan sonra Phaselis'i ziyaret etmiş ve süren inşaat çalışmalarına destek yönünde irade koymuştur. Yani, Phaselis'te, I. derece arkeolojik sit alanında “zorunlu ihtiyaçlar!” öne sürülerek yapılmakta olan inşaat çalışmalarına yürütmenin durdurulması kararına karşın Bakan da destek vermiştir. Alanda bu inşaatın ve projenin (zorunlu ihtiyaçların çok üzerinde maliyetli) durması için çaba gösteren doğa ve kültürseverlere karşı da alana askeri birlik getirilmiştir. Halbuki Kültür ve Turizm Bakanının doğa ve kültürseverlere sahip çıkması gerekmez miydi?

TOD, betona karşı yeşilin yanında olmayı sürdürecektir. Yönetim olarak, Phaselis'de her şeye karşın savunuculuk yürüten doğa ve kültürseverleri saygıyla selamlıyoruz. Gelecek kuşaklar size minnettardır!

TOD Yönetim Kurulu

PHASELİS'E DOKUNMA!

Saadet Öztürk

Antalya Kültürel Miras Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Baklagiller ailesinden “*Lathyrus phaselitanus*” yani “Phaselis Burçağı”, Phaselis ve çevresinde yetişen endemik bir bitkidir ve Latince “*Phaselos*” (fasulye) den gelir. Phaselis Burçağı, Phaselis ile o kadar özdeşleşmiştir ki, Phaselis halkı, bitkinin fasulye şeklindeki tohumlarından esinlenerek gemilerine “**Phaselos**” adını vermişlerdir (Şekil 1).

Şekil 1: “Phaselos” diye adlandırılan gemi örneği (solda), Phaselis burçağının tohumları (sağda)

Demir Çağında deniz ticaretinin gelişmesiyle korunaklı üç doğal limanı ve iç limandaki lagün ile Phaselis, Akdeniz’in önemli liman kentlerinden biri olarak öne çıkmıştır. Sadece deniz ticareti değil teraslarında başta üzüm olmak üzere tarımın da yapıldığı arkeolojik araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Coğrafi konumu nedeniyle bazen Likya bazen Pamfilya kenti kabul edilen Phaselis, Anadolu’daki Pers hakimiyeti ve Helenistik Dönem boyunca kısmen de olsa bağımsızlığını sürdürdüğü, demokratik bir yapısının olduğu anlaşılmaktadır.

MÖ 5. yy’da yaşayan **Herodotos**, Mısır’da yapılan Hellion tapınağının yapılmasına destek veren Rodos,

Halikarnassos, Phokaia, Kinidos gibi 9 antik kent arasında Phaselis'i de saymaktadır. Bu da Phaselis'in Antik Çağın önemli kentleri arasında yer aldığını göstermektedir. Phaselis bazı kaynaklarda, **Büyük İskender**'in MÖ 334 yılında Likya'dan doğuya doğru geçerken Phaselis'te konakladığını, Phaselisli tarafından altın taç ile karşılandığını, Phaselis'i yağmalayan Mnaralılara karşı yardım ettiğini yazmaktadır. MS 2 yy'da ise Phaselis, diğer Anadolu kentleri gibi Pax Romana (Roma Barışı) döneminin huzur ve refahını yaşamıştır. Bugün Phaselis Antik Kenti'nin ziyarete açık ören yerinde görülen yapıların çoğunluğu Roma dönemine aittir. Pax Romana'dan sonra barbar akınları ile uğraşmak zorunda kalan Phaselis, giderek küçülmeye başlamıştır. Bunda kentin iç limanındaki lagünün bataklık haline gelmesiyle liman özelliğini kaybetmesinin ve Attaleia (Antalya) kentinin öne çıkmasının da payı vardır. Hatta bu dönemde Attaleia, Phaselis'i bir taş ocağı gibi kullanmış, limandaki taş bloklarını taşıyarak Attaleia'nın sur ve liman inşaatında kullandığı ortaya çıkmıştır.

Bizans Döneminde Phaselis, MS 7. yy'da Arap akınları ile mücadele etmiş, 1158 yılında da Selçuklular tarafından ele geçirilmiştir. MS 13. yy'da kent yerleşimi, depremler ve limanlarının liman özelliğini kaybetmesiyle tamamen ortadan kalkmıştır.

Phaselis'in 1812 yılında tekrar tarih sahnesine çıkması İngiliz Kraliyet donanması adına Akdeniz kıyılarının topografyasını çıkarmakla görevli kaptan F. Beaufort'un Phaselis'i keşfetmesiyle olmuştur. Bu tarihten sonra birçok İngiliz, Avusturyalı ve Alman arkeolog ve araştırmacı Phaselis'e gelerek araştırma yapmıştır. 1980 yılında Antalya Müze Müdürü Kayhan Dörtlük, kentin ilk arkeolojik kazısını kentin ana caddesinde gerçekleştirmiştir. Kazı ve araştırmalar halen devam etmektedir.

Phaselis'in bugünlerde kamuoyunda tartışılmasının nedeni ne yazık ki bilimsel ya da kültürel çalışmalar değil, Phaselis'in iki doğal limanı olan (Şekil 2) **Alacasu ve Bostanlı koylarının Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Antalya-Kemer Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünlüğü Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi"** kapsamında turizm amaçlı olarak beton dökülerek yapılaşmaya açılması projesidir. Söz konusu proje ile tuvalet, duş, büfe, yeme içme alanlarının yanında sahil kısmına şezlong koyularak 1. derece sit alanı olan alan, turistik bir plaj gibi kullanıma açılmak istenmektedir. Doğal olarak yöre halkı ve sivil toplum kuruluşları gerek kültürel gerekse ekolojik olarak bu kadar önemli bir alanı Bakanlığa karşı korumak için harekete geçmiştir.

Bakanlık her ne kadar Phaselis antik kenti ören yerine aşırı ziyaretçi olması sebebiyle, ziyaretçileri Alacasu ve

Şekil 2: Phaselis antik kenti koyları

Bostanlık Koylarına teşvik ederek ören yerini rahatlatmak, çöp kirliliğini önlemek ve liman koylarına gelen ziyaretçilerin tuvalet-duş ihtiyacını gidermek amacıyla bu projenin yürütüldüğünü söylese de ikna edici değildir. 1. derece sit alanı üzerinde bir rant projesi olduğu görülmektedir.

Arkeologlar, arkeolojik alanları koruma konusunda aşırı korumacı olmakla eleştirilir. Bu eleştirinin dayanağı, arkeolojik alanlardaki tahribatın kalıcı olması ve zamanla kendini yenileyememesidir. Her tahribat da arkeolojik bilginin yok edilmesi demektir. Bu nedenle koruma yasalarının ve uygulamalarının tavizsiz olması gerekir. Usulüne uygun şekilde yapılan bir arkeolojik kazı dahi bir nevi tahribat olduğu için, arkeolojik kazılar iğne ile kuyu kazmaya benzer, titizlikle yapılır ve yıllarca devam eder.

Phaselis antik kenti, 1. derece arkeolojik sit alanı ve Olympos Beydağları Milli Parkı içerisinde yer almaktadır. Phaselis'in 1. derece sit alanı olması, yasalara göre burada sadece bilimsel arkeolojik araştırmalar ve kazıların gerçekleştirilebileceğini, onarım yapılabilecek kadar kalıntıya sahip antik yapılarda ise aslına uygun koruma amaçlı onarımlar yapılabileceği anlamına gelir. Ören yeri olarak düzenlenecek sit alanlarında **Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşullarını tarif eden 658 ve 745 sayılı ilke kararıyla** belirlenen gişe, otopark, büfe ve tuvalet alanları yapılabilmesini sağlayan istisnai bir uygulama vardır. Ancak bu durum sadece ziyarete açık ören yerleri için geçerlidir. Phaselis, Alacasu ve Bostanlık limanları bu kapsamda değildir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından 1972 yılında kabul edilen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi, dünya kültürel ve doğal mirasının değerinin anlaşılması, tanımlanması, korunması ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla

hazırlanmıştır. Türkiye de bu sözleşmeyi 1983'te kabul etmiştir. Sözleşme, “*kültürel ve doğal mirasın herhangi bir parçasının bozulması veya yok olması halinde, bütün dünya milletlerinin mirası için zararlı bir yoksullaşma teşkil ettiğine, hangi halka ait olursa olsun bu eşsiz ve yeri doldurulmaz kültür varlıklarının korunmasının dünyanın bütün halkları için önemi olduğuna ve kültürel ve doğal mirasın parçalarının tüm insanlığın dünya mirasının bir parçası olarak korunmasının gerektiğini*” göz önünde tutmaktadır.

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS), 1965 yılında tarihi anıtlar ve sitlerin korunması ve değerlendirilmesine yönelik ilkeler, teknikler ve siyasetler geliştirmek ve ilgili her türlü araştırmayı desteklemek, yönlendirmek amacıyla bir tüzük kabul edilerek kurulmuştur. Türkiye de bu tüzüğü 1968 yılında kabul etmiş ve konseyin bir parçası haline gelmiştir. Sekreteryası Paris'te olan konseyin 100'den fazla üye ülkesi vardır. ICOMOS Türkiye, özellikle 1992 yılından sonra özerk bir yapıya sahip olmuştur. 1990 tarihli ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü'nün 2. maddesinde “**bütünleşik koruma politikaları**” tanımlanmıştır. Buna göre; “*Arkeolojik miras hassas ve yenilenemeyen bir kültürel kaynaktır. Arkeolojik mirasın yok oluşunu en aza indirmek için arazi kullanımları denetlenmeli ve geliştirilmelidir. Arkeolojik mirasın korunmasıyla ilgili politikalar arazi kullanımı, gelişme ve planlama kadar kültürel, çevresel ve eğitim politikalarının önemli bir bileşeni olmalıdır. Arkeolojik mirasın korunmasıyla ilgili politikalar sürekli olarak gözden geçirilmeli, güncel tutulmalıdır. Arkeolojik rezerv alanlarının yaratılması bu tür politikaların parçası olmalıdır. Arkeolojik mirasın korunması uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki planlama politikalarıyla bütünleştirilmelidir*”.

Arkeolojik kazılar bu kadar titizlikle yapılırken, 1. derece sit alanı ve aynı zamanda milli park olan Phaselis Alacasu ve Bostanlı liman koylarına dozerlerle girilmesi, kepçe ile kazılması ve beton dökülmesi hem ulusal hem de tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve ICOMOS'un “*bütünlük koruma politikalarına*” açıkça aykırıdır (Şekil 3).

Öncelikle Phaselis Alacasu ve Bostanlı liman koylarında henüz kazı yapılmamıştır. Ancak yüzeyde yapılan araştırmalar buranın büyük bir arkeolojik potansiyeli olduğunu göstermektedir. Sadece karada değil su altı arkeolojisi bakımından da Phaselis'in bu üç liman koyu önemli arkeolojik veriye sahiptir. Tarihin en büyük iki antik çağ batığı olan Uluburun ve Gelidonya Batıklarının bu deniz sahasında bulunması, Phaselis'in antik çağ ticaret rotaları üzerinde yer alması ve Adrasan'da yeni tespit edilen bir antik çağ batığının kazılarının devam ediyor olması sualtı kültür mirasının bilimsel ve korumacılık açısından hassasiyetle göz önünde tutulması gerekmektedir. Phaselis'te 70'li yıllarda başlayan ilk arkeolojik

Şekil 3: Phaselis antik kentinde dokunun bozulması

çalışmalar kapsamında J. Schäfer ve H. Schläger gibi sualtı arkeologlarının da bulunduğu Alman araştırma ekibi tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda, antik kentte liman, mendirek, iskele ve tersane yapıları olduğu tespit edilmiştir.

Phaselis'e gidildiğinde tektonik hareketler nedeniyle Kekova'da olduğu gibi kentin gitgide sualtına gömüldüğü görülebilir. Phaselis ören yerinin kuzey kısmında bulunan nekropolis (mezarlık) alanının sahil şeridinde yer alan lahit ve anıt mezarların su altında kalışı bunun somut göstergesidir. Afrika kıtası, Asya plakasının Anadolu'ya baskısı nedeniyle bazı alanlar da 3 bazı alanlarda da 9 santimetre olmak üzere kıyılarda bir çökme söz konudur. Muğla'nın Datça ilçesi Knidos Antik Kenti'nden başlayarak Antalya'nın Gazipaşa ilçesine kadar Akdeniz kıyılarındaki havzanın yavaş yavaş battığı belirlenmiştir. Jeologlar ve jeomorfologların yaptığı çalışmalar sonucunda, **Phaselis Antik Kenti'nde yaklaşık 2 bin yıl içinde 2 metreye yakın bir batma tespit edilmiştir.** Bu da bize Phaselis'in Bostanlık ve Alacasu liman koylarının toprak altında ve su altında zengin arkeolojik eser potansiyeli olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu alanların bilimsel araştırmalar için rezerv alanları olarak korunması bir zorunluluktur.

Phaselis, **UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine** alınmış ancak henüz çalışmalar bitmediği için asıl listeye girememiştir. Dünya mirası listesine girmenin kriterlerinden biri de nadir olma kriteridir. Sadece üç doğal limana sahip antik kent olmasıyla dahi Phaselis, UNESCO Dünya Mirası Listesine girmeyi hak etmektedir. Bu kadar önemli bir antik kentin koylarının turistik plaj olarak kullanıma açılması, telafisi imkânsız bir tahribata yol açacaktır. Bu nedenle Bakanlığın bu projeyi derhal durdurması ve Phaselis sit alanını ulusal yasalar ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruma altına alması bir zorunluluktur.

PHASELİS'E BEŞ YILDIZLI PLAJ PROJESİ DEĞİL KORUMA PROJELERİ GEREKLİ!

M. Necati BAŞ / TOD Batı Akdeniz Şube Başkanı

Rumi SABUNCU / TOD Batı Akdeniz Şubesi Üyesi

Antikçağ'da Doğu Akdeniz sahil kentleri ekonomik, sosyokültürel, politik ve mekânsal boyutları olan çeşitli yapılar sergilerler. *"Bu yapıların farklı düzeylerde bir araya geldiği, zaman içinde değişen ve dönüşen, bağlam ve süreç bağımlı açınımlarının kronolojik bir perspektif içinde izlenebildiği nadir yerleşimlerden biri de teritoryumunda (khora) on beşe yakın irili ufaklı kentçik (polikhnikon) ile şu an itibariyle keskin sayısını belirleyemediğimiz köy (kome) barındıran Phaselis'tir"* (Arslan ve Önen, 2016).

Kent, özellikle Demir Çağıyla birlikte, ticaret ve yük gemilerinin yanaşmasına elverişli, korunaklı üç limanı ve bir lagünüyle yüksek emtia hacmine sahip zengin bir emporion¹ olarak dikkatleri üzerine çekmeye başlamıştır. M.Ö. 7.yüzyıldan M.Ö. 2. yüzyılın ortalarına kadar, Klasik Dönem boyunca Anadolu'daki Pers hakimiyeti sırasında ve Hellenistik Dönem'de zaman zaman otonomisini korumayı başarmış olan Phaselis büyük ölçüde demokrasi rejimiyle yönetilmiştir.

Phaselis'in anıldığı en erken tarihi belge Halikarnassoslu Herodotos'a aittir. Tarihin babasına göre (Hdt. 2.178)

---

1 Emporion, klasik Antik Çağ'da bir şehrin dışında bulunan büyük market alanlarına verilen isimdir. Emporion içerisinde farklı coğrafyalardan gelen ürünler de satılırdı. Antik ticaretin büyük bir kısmı deniz yolu ile gerçekleştirildiğinden, emporionların çok büyük bir kısmı antik limanlarda bulunmaktadır.

MÖ 6. yüzyılda Phaselis'liler Naukratis'eki Hellenion'un kurulmasında rol oynamışlardır. Phaselis ayrıca Plutarkhos, Thukidides, Livius ve Strabon gibi birçok Helenistik, Roma ve Bizans Dönemi yazarları tarafından da anılmaktadır (Arslan ve Önen 2016).

Büyük İskender'e ilişkin bilgi veren kaynakların çoğu, imparatorun MÖ 333-334 yılında Likya geçişini anlatırken, kralın Phaselis'e gelip orada kalışına; Phaselis'lilere yardım ederek kent ve hinterlandını yağmalayan Mnaralıları (Marmara) cezalandırışına ve Phaselis üzerinden yaptığı zorlu Pamphylia yolculuğuna değinmiştir (Arr. Anab. 1.24.3-6; Diod. 17. 28.1-5).

Phaselis, MS 8., 9. ve 11. yüzyıllara ait piskopos listelerinde Likya'nın piskoposluk kentleri arasında sayılır. MS 12. yüzyılda yazan, fakat Strabon'un Geographiha'sının etkisinde kalan Eustathius (II. 1.501.30 vdd.) da Phaselis'i Likya kenti olarak görmüştür.

Geç Antikçağ portulanlarında (eski nevigasyon haritaları) sadece bir liman olarak anılan kent, 158'de Selçuklular tarafından fethedilmiş ve bu dönemden sonra, 19. yüzyılın ilk çeyreğinde yeniden keşfedilişine kadar tarih sahnesinden silinmiştir.

“Phaselis kent merkezi, akropolis ile kuzey yerleşim arasında doğudan battıya doğru uzanan üç alçak tepe üzerinde konumlandırılmıştır. Yaklaşık 10 hektarlık bir alan üzerine yayılan bu merkez aynı zamanda kentin üç limanı ile lagünü tarafından kuşatılmıştır. Kamu, dini ve sivil mimariye ait yapıların her biri sistematik bir plan dahilinde birbiri ardına ana cadde boyunca uzanmaktadır. Yerleşim planı esas itibariyle doğuda aquaeductus, kuzeyde lagün, batıda ve güneyde kent suru tarafından sınırlandırılır” (Arslan ve Önen, 2016).

Nekropol² Alanları: Phaselis surlarının dışında, antik yol boyunca konumlarından hareketle kuzeydoğu, kuzeybatı ve batı olarak adlandırılan üç nekropol alanı yer almaktadır. Bunların arasında en büyüğü Kuzeydoğu Nekropolüdür. Bu nekropol alanı, kuzey körfezden itibaren yükselen tepeliğin eteklerinden başlamakta ve doğuda İnce Burun'a kadar uzanmaktadır. Söz konusu nekropol alanındaki mezarların bir kısmının kuzey körfezi boyunca dalgaların aşındırması sonucu denize çökmüş olduğu gözlenmektedir. Kuzeydoğu Nekropol alanı şehir teritoryumu³ ile iki antik yolu Cennet Koyuna bağlayan önemli bir arkeolojik alandır.

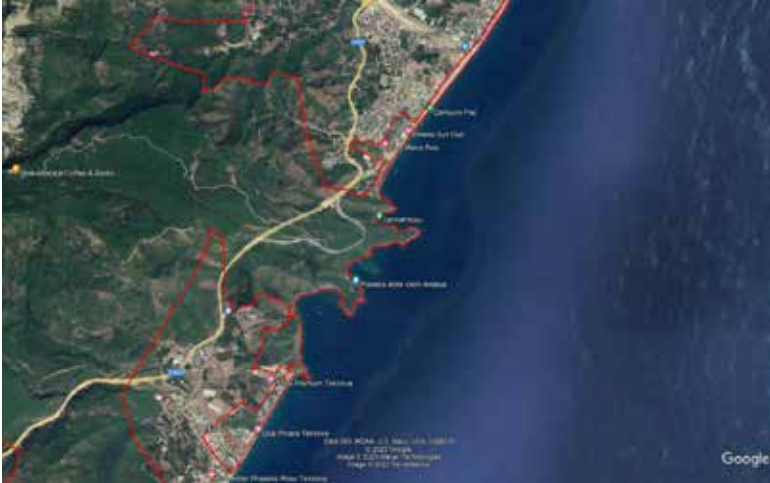
2017 yılı arkeolojik araştırma sezonunda Kuzeydoğu Nekropolünden itibaren kuş uçuşu yaklaşık 1,5 km uzaklıkta yer alan ve Cennet Koyu'na kadar devam eden alanda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Kentin Kuzeydoğu Nekropol alanının İnce Buruna kadar uzanması dolayısıyla Cennet Koyunda keşfedilen ve Nekropol Şapeli olarak adlandırılan yapı doğu-batı, doğrultusunda suni bir teras üzerinde, muhtemelen mezar şapeli olarak inşa edilmiştir (Arslan ve Tüner Önen, 2018). Kent tarihi araştırmaları ile alan yönetiminin sistemli ve sürdürülebilir kılınması, ortaya çıkarılan sonuçları doğrudan etkileyebilen son derece kritik öneme sahiptir. 1811 yılından itibaren, farklı amaç ve doğrultularda ilerleyerek, yerli ve yabancı bilim insanları tarafından kesintilerle de olsa 2000 yılına değin süregelen Phaselis araştırmalarında bu iki temel unsurun eksikliği hayli belirgin bir görünüm kazanır.

Antalya ili Kemer ilçesi Çamyuva ve Tekirova mahallelerinde, Beydağları Sahil Milli Parkında ve kısmen kıyıda,

2 Nekropol (Nekropolis), arkeolojik şehirlerde mezarlıkların ve toplu mezar yerlerinin bulunduğu bölgeye verilen isimdir. Yunanca nekropolis ölü(ler) şehri demektir.

3 Teritoryum, kent surları dışında kente ait olan arazi.

Phaselis Ören Yeri kapsamında yapılması planlanan Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenleme İşi Uygulama Projelerine ait olarak 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı içinde yer alan Alacasu (Cennet Koyu) ve Bostanlık Koyu'na yönelik vaziyet planları ile projeleri **13.10.2022 tarih ve 14634 Sayılı Karar No** ile Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı ile uygun bulunmuştur. Uygulamaların Müze Müdürlüğü ve Kazı Başkanlığı denetiminde gerçekleştirilmesine, uygulama sonrasına ilişkin hazırlanacak bilgi ve belgeler ile fotoğrafların Kurul Müdürlüğü'ne iletilmesi kararı verilmiştir. Şekil 1'de görüldüğü gibi, Phaselis, Alacasu ve Bostanlık Koyları kırmızı çizgi ile sınırlandırılmış alan Beydağları Sahil Milli Parkı'nın sınırları içinde kalmaktadır.

Şekil 1. Alanın Google Earth uydu görüntüsünde ve Beydağları Sahil Milli Parkı'nın sınırları

Şekil 2'de açık su yeşili ile gösterilen alan I. Derece Arkeolojik Sit Alanı'dır. Phaselis, Alacasu ve Bostanlık Koyları bu alan içinde kalmaktadır.

Şekil 2. Bölgedeki I. Derece Arkeolojik Sit Alanının yeri.

Phaselis Arkeolojik Sit Alanı ve Beydağları Sahil Milli Parkı içinde yer alan Alacasu (Cennet Koyu) ve Bostanlık Koyları'nda yapılan uygulamalara ilişkin projeler, Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 Tarih ve 658 Sayılı, 22.07.2008 Tarih ve 745 Sayılı İlke Kararları kapsamında değerlendirildiği bilinmektedir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Beydağları Sahil Milli Parkı için hazırlattırılan Uzun Devreli Yönetim Planı'nda Mutlak Koruma Bölgesini koyu yeşil, Hassas Koruma Bölgesini açık yeşil ve Kontrollü Kullanım Bölgesi'ni ise kahverengi ile renklendirmiştir (Şekil 3).

Cennet Koyu (Alacasu) Kontrollü Kullanım Bölgesinde, Bostanlık Koyu ise Hassas Koruma Bölgesinde yer almaktadır (Şekil 3). Beydağları Sahil Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Revizyon Planı'nda Kontrollü kullanım bölgesinde kalan ve günübirlik kullanım alanı (GB) olarak belirlenmiş olan Alacasu Koyu GB (GB-24) 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde yer almaktadır. Bu alanda *sadece giriş kont-*

Şekil 3. Beydağları Sahil Milli Parkı'nın bölgeleri.

rol ünitesi, tuvalet ve soyunma ünitesi, otopark yer alabilir ve bu alanda yer alacak kullanımların yerleri ve büyüklükleri için hazırlanacak olan uygulama projelerinde ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün uygun görüşü alınması zorunludur.

28.02.2012 tarih ve 201 Sayılı “Korunan Alanlarda Koruma Bölgelerinin Belirlenmesi” Oluruna göre; **Hassas Koruma Bölgesi**; “Bir alanın kaynak değeri ya da çekirdek zonunu oluşturan bölümü geleneksel kullanımla iç içe günümüze kadar gelebilmiş ise, hedef türlerin, habitatlarının bozulmadan gelecek nesillere intikalini sağlayacak şekilde kullanımı, zaman, faaliyet ve süreye göre kısıtlandığı kısımları Hassas Koruma Bölgesi olarak ayrılır” biçiminde tanımlanmaktadır. Bu kapsamda, **Yönetim Maksadı**; “Müdahale görmüş kaynak değerlerini koruyarak ve/veya iyileştirme çalışmaları ile doğal süreçlere yaklaşmasını sağlayarak türlerin ve

habitataların geleceklerini teminat altına almaktır” biçiminde belirlenmiştir. **Belirleme Kriterleri** ise:

- *Doğal veya yarı doğal olmak,*
- *Herhangi bir sebeple insan müdahalesine maruz kalmış ancak iyileştirilebilecek nitelikte olmak,*
- *Milli ve milletlerarası düzeyde tipik, emsalsiz ve nadir olmak,*
- *Tehlikeye maruz ve/veya kaybolmaya yüz tutmuş olmak,*
- *Koruma altına alınan alan, devletin hüküm ve tasarrufu altında olmalı veya bu alan özel mülkiyete konu ise sahiplerinin muvafakatı alınmalı.”* biçiminde sıralanmıştır.

Bu bağlamda Hassas Koruma Bölgesi'nde amaç, Mutlak Koruma Bölgesi'nde olduğu gibi yönetim önceliği olan türlerin ve ekosistemlerin korunması olup, bu bölgede düşük düzeyde insan faaliyetine izin verilebilir. Yürürlükte olan Beydağları Sahil Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Revizyon Planı'nda da Hassas Koruma Bölgesi ile ilgili aşağıdaki hükümler yer almaktadır;

- *Bilimsel çalışmalar dışında hiçbir faaliyete izin verilemez.*
- *Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar) 6. Bölge Müdürlüğü'nden izin almak kaydıyla idarece belirlenecek güzergâh ve koşullar doğrultusunda, bilimsel amaçlı araştırma, inceleme, gözlem ve benzeri çalışmaları yapılabilir.*
- *Doğal bitki örtüsünü tahrip edici ve yaban hayatını tehdit edebilecek faaliyetlere izin verilemez.*
- *Doğal topografyayı, doğal kıyı çizgisini değiştirecek hiçbir faaliyete izin verilemez.*
- *Kara ve su ortamlarını kirletici hiçbir faaliyete izin verilemez.*

- *Çöp ve moloz birikintisine izin verilemez.*
- *Hiçbir surette otlatma yapılamaz.*
- *Alanın özgün peyzajı bozulamaz, mevcut arazi özellikleri değiştirilemez.*

Hassas Koruma Zonu'nda kalan Bostanlık Koyu'nda halihazırda yapılan ve yapılması planlanan bu proje söz konusu hükümlerine aykırıdır. Bu konuda, "2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun Uygulama Yönetmeliği; 5. Madde A) Genel Olarak Başlığı Altında yer alan; "3. Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır". 5. "Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez." 8. Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir." denilmektedir. Görüleceği üzere; yapılan bu proje Milli Park Kanunu Uygulama Yönetmeliğine aykırıdır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmelik kapsamında "Arkeolojik Sit'lerin Tescil Kriterleri"; yazılı bilgi, sathi kalıntılar, bilimsel araştırmalar, ekolojik gözlemler, bilimsel tahmin, topoğrafik yapı yönlerinden belirli niteliklere sahip olması şeklinde belirlenmiştir. Akdeniz Üniversitesi ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliği ile antik kentte yürütülen yüzey araştırmaları neticesinde elde edilen veriler ışığında, ihtiyaç olduğu için Phaselis Antik Kenti Arkeolojik Sit alanı 2016 yılında alınan bir kararla genişletilmiştir. Oysa Bakanlığın projelendirdiği iki ayrı halk plajı, antik kentin batı limanına bitişik olan ve bugüne kadar yapılaşmadan korunmuş olan Bostanlı Koyu ile Phaselis'in kuzeydoğusunda yer alan Cennet Koyu, I. Derece Arkeolojik Sit Alanı içeri-

sinde kalmaktadır. I. Derece Arkeolojik Sit Alanları; korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında tamamen korunacak alanlardır ve bu alanlarda, kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilemez, imar planlarında tamamen korunacak alan olarak belirlenir. Hatta zorunlu durumlarda yapılabilecek alt yapılar da belirlenmiştir. Bunlar; gezi yolu düzenlemesi, meydan tanzimi, açık otopark, tuvalet, bilet gişesi ve bekçi kulübesidir. Ayrıca antik kent ve sit alanlarında “Çevre Düzenlenmesi Projesi Genel Teknik Şartnamesi Madde 2’de” bu konuya da açıklık getirilmiştir. Buna göre çevre düzenlenmesi projeleri *ören yerlerinin arkeolojik potansiyelini koruyacak şekilde denetimli olarak ziyarete açmak, tanıtımını sağlamak, mevcut kullanım ve dolaşımdan kaynaklanan sorunları çözmek, alanın ihtiyaçlarını çağdaş teknolojik, gelişmelerin gerektirdiği donatılarla gidermek* amacıyla her ören yerinin kendi özellikleri göz önüne alınarak hazırlanacak 1/500, 1/200 ve 1/100 ölçekli düzenleme projeleridir. ***Yani burada turizmden, plaj tesisinden bahsedilmemektedir. Öncelik korumadır.*** Bu projeler de ancak, ilgili kurumlardan görüş alınarak koruma kurulu tarafından kararlaştırılabilir. Phaselis Antik kentinde çevre projelerinde öngörülen söz konusu altyapı ve tesislerin hepsi halihazırda mevcuttur.

Kemer ilçesi sınırları içinde, Phaselis Antik Kenti’nin de yer aldığı Cennet Koyu ve Bostanlı Koyu’nda, halk plajı ve günübirlik tesisler için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan ihalenin sonuçlanmasının ardından inşaata başlanmıştır. Söz konusu ihale, **30 Ocak 2023** tarihinde, 47 milyon 737 bin 500 TL artı KDV ile İstanbul merkezli Se-Fa Restorasyon Sanayi İnşaat Ticaret Ltd. Şti. firmasına verilmiştir.

Peyzaj Mimarları Odası Antalya Şube Başkanı Gülsüm Kıldan ve Şehir Plancıları Odası Antalya Şube Başkanı Funda Yörük koylarda incelemeler yapmışlar ve ortak değer-

lendirmelerini Akdeniz Gerçek Gazetesinin web sayfasında yayınlamışlardır.

Kıldan ve Yörük tarafından Alacasu-Cennet Koyu (585 Ada 1 Parsel) için planlanmış projeler incelendiğinde; yaklaşık 3000 m² proje alanı olduğu ve inşaat emsalinin %20'yi bulduğu görülmüş ve bu nitelikteki alanlar için yapılan rekreasyon projelerinin emsali %51'i geçmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca projede sahil uzunluğu yaklaşık 150 m olan koyda, 140 adet şezlong kullanımı planlanmış ve projede bulunan yapıların kotunun da 2 katı geçtiği tespit edilmiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Phaselis'te yürütülen projenin bir çizimi

Projede belirtilen tesisler tamamlandığında Alacasu-Cennet Koyu günübirlik kullanımın 500 kişiyi geçeceği görülmektedir. Koruma Alanı niteliği taşıyan ve Phaselis Antik Kenti devamı niteliğindeki tarihi duvar, şapel vb. kalıntıları bulunduran, 20'ye yakın endemik bitkinin bulunduğu ve *Caretta caretta*'ların uğrak yerlerinden olan bu koy için öngörülen günü birlik kullanım, taşıma kapasitenin çok üstünde olduğu görülmektedir.

Phaselis Antik Kenti Örenyeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenleme İşi Uygulama Projeleri; Antalya ili, Kemer ilçesi Çamyuva Mahallesi 585 Ada 1 Parsel (Alacasu-Cennet Koyu) için Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Proje İnşaat Daire Başkanlığı tarafından düzenlenmiştir. ‘Antalya İli Kemer İlçesi Antalya Phaselis Antik Kenti Örenyeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenleme İşi Uygulama Projeleri’nde bulunan idari bina, tuvalet-mescit, duş-soyunma kabinleri, su deposu, günü birlik tesisleri için kazı yapılmış ve beton dökülmüştür. Oysaki 658 No’lu İlke Kararı’na göre; Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları doğrultusunda 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde “**Kazı Yapılmaz**” ve “**Beton Dökülemez**” hükmü bulunmakta olup, bu durumda alanda kalıcı bir yapı da yapılamayacağı bilinmektedir. Ayrıca koyların 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde kalması yanında proje kapsamında planlanan tesislerin bir kısmı da 100 ve 50 metrelik kıyı kenar çizgisi içinde kaldığı görülmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Kemer ziyareti esnasında yaptığı bir açıklamada, koyda halkın söz konusu alanı halen kullandığı ve ihtiyaçlarını giderecekleri tuvalet gibi yerlerin bulunmadığı yönündeki soruya da “Ben bizim Bakanlığımızı ilgilendiren kısmıyla ilgili konuşabiliyim. Dediğim gibi saha 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı. Birinci Derece Arkeolojik Sit’lerde de yapılaşma mümkün değil. Biz gerekli uyarıları da yapıyoruz şu anda” görüşünü dile getirmiştir (cumhuriyet.com.tr, 27.02.2023).

Bu konuda gerek yerel halk gerekse sivil toplum örgütlerinin gösterdiği tepki karşısında Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, katıldığı Habertürk televizyon kanalında, söz konusu projeye ilişkin; “İddia edildiği gibi binlerce metrekairelik alanlarda beton kullanılacak gibi bir durum yok. Antik şehirle ilgili hiçbir şey yapılmıyor. Alan içerisinde

de bulunan Bostanlık Koyu'na 9 metrekarelik büfe, 75 metrekarelik alana ise 13 tuvalet kabini, 5'er adet de giyinme ve duş kabini yapılacak. Yine alan içerisinde bulunan Alacasu Koyu'na ise 20 metrekarelik büfe ve yine 75 metrekarelik alana ise 13 tuvalet kabini, 5'er adet de giyinme ve duş kabini yapılması planlandı. Böylece iki koyda toplamda 179 metrekarelik alana büfe, tuvalet, duş ve giyim alanları yapılıyor” ifadesini kullanmıştır.

Bakan tarafından yapılan açıklamalar doğrultusunda söz konusu proje kapsamındaki inşaatları yerinde görmek ve gerçekte ne kadar alana yayıldığıнын ölçülmesine katkıda bulunmak ve yapılacak basın açıklamasına destek sağlamak amaçlarıyla Türkiye Ormancılar Derneği Yönetim Kurulu ve üyeleri ile 25.03.2023 tarihinde Alacasu Koyuna gidilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca söz konusu projenin yürürlüğe konulmasından itibaren olayı kamuoyunun dikkatine taşıyan “Phaselis'e Dokunma Hareketi”nden Erdal Elginöz katılımcılara olayın gelişimi hakkında kısa bilgi vermiş, sonrasında inşaat alanına girilerek temeli atılmış olan inşaatların alanları ölçülmüş ve toplamda 400 m²'nin üstünde bir alanda kazı ve temel atma çalışması yapılmış olduğu mahallinde tespit edilmiştir (Şekil 5).

TOD Batı Akdeniz Şubesinin de katılımcı olduğu inceleme ve tespitlere aralarında gençlerin de bulunduğu çok sayıda kişi katılmıştır (Şekil 6). Katılımcıların açıklamalara ilişkin bilgiler sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Phaselis'e Dokunma Hareketi'nden Erdal Elginöz; Phaselis 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı içinde yer alan Alacasu (Cennet Koyu) ve Bostanlık Koyu'nda yapılması planlanan “Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenleme işi Uygulama Projeleri” hakkında detaylı bilgi verdi ve platform olarak verdikleri hukuk müca-

Şekil 5. Alacasu Koyunda
Se-Fa Restorasyon San. İnş. Ticaret Ltd. Şti.'nin inşaat faaliyeti

Şekil 6. Farklı çevreci sivil toplum örgütlerinden
incelemeye katılan gençler.

delesini anlattı. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un projeye ilişkin toplumsal tepkilere karşılık, iki koyda toplam 179 m²'lik bir inşaat yapılacağını söylerken maalesef kamuoyunu yanıltmayı amaçladığını, sadece Alacasu Koyu'nda temel atılmış alanın herkesin gözü önünde yapılan ölçümüne göre zemin alanlarının 400 m²'nin üstünde olduğunu ifade etti (Şekil 7).

Şekil 7. Phaselis'e Dokunma Hareketinden Erdal Elginöz açıklama yaparken.

Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi Üyesi, Turizm Rehberi, Dr. Hüseyin Usta; “Antalya’da Tarihi Yaşatan Antik Bir Liman Kenti: Phaselis” başlıklı konuşmasında Phaselis’in tarihi önemine, kültürel ve doğal kaynak değerlerine ilişkin bilgiler vermiştir. Dr. Usta, yaptığı açıklamasında; “Phaselis, İlk Çağ deniz ticaretinde Antalya Körfezi’ndeki eşsiz konumuyla çok önemli bir yere sahipti. Önemli arkeolojik kalıntıları olan Phaselis’te daha gün ışığına çıkarılmamış birçok eser toprak altında bulunmaktadır. Ayrıca, Beydağları Milli Parkı’na hatta yalnızca Phaselis’e özgü endemik bitkileri barındıran Antik Kent ve çevresinde yeterli alan denetimi yapılamadığı için bu bitkiler tehlike altındadır. Gerek arkeoloji gerekse bitki bilimi açısından çok duyarlı bir durumda olan Phaselis’te adım atarken bile dikkat edilmesi gerekirken, denetimsiz inşaat yapılması kabul edilebilecek bir eylem değildir.

İstanbul Üniversitesi’nde 24 yıl klasik dil öğretimi veren ve ülkemizin Ege ve Batı Akdeniz bölgelerine ilişkin ilk kapsamlı arkeolojik rehber kitaplarını yazan İngiliz Filolog

Gerge E. Bean **Phaselis** adının Sami Dillerinde “**Tanrı Korusun**” anlamına geldiğini ve Fenikelilerce kurulmuş olabileceğini belirtir. MÖ 690 yılında Rodos’tan gelen Yunan kolonistler söyleneceye göre, Kylabras adlı bir çobanın sahip olduğu Phaselis’i bir miktar kurutulmuş balık karşılığında alırlar ve buraya yerleşirler. Yunanlılar daha sonra kentin adını kendi dillerindeki *fasiolos* (fasulye) ile eşleştirmişlerdir. Büyük İskender kendisini altın taçla davet eden Phaselis’te MÖ 333 yılının kışını geçirir. MÖ 167’de Likya Birliği’ne katılır ama 67 yıl sonra bağımsızlığı seçer. Daha sonra Kilikya korsanlarının eline düşen kent MÖ 78 yılında Roma donanmasının korsanları alt etmesiyle özgürlüğüne kavuşur, MS 43 yılında Roma İmparatorluğu’nun egemenliğine girer. 129 yılında Roma İmparatoru Hadrianus, imparatorluk gezisi sırasında Phaselis’e uğrar. Anısına heykelleri ve kemerli bir anıtsal kapı yapılır. Üçüncü, dördüncü yüzyıllardaki korsan saldırıları Phaselis’i bitme noktasına getirir. Ardından Phaselis’in yapı taşları büyüyen Antalya’nın inşaatında kullanılır, kent iyice zayıflar. Selçuklular 1158 yılında fethettiğinde hala elverişli bir gemi barınağı olan Phaselis, yalnızca bir liman köyü durumundadır.

Phaselis, Antalya Körfezi’ndeki en uygun doğal liman konumuna sahiptir. Üç limanı değişik yöndeki rüzgarlara karşı alternatif barınma olanağı sağlamıştır. Kentin kuzeyinden bir patika ile ulaşılabilen Alacasu Koyu da Kuzey, Güney ve Batı rüzgarlarına karşı tam korunaklı olmasıyla öteki üç limanın koruma sağlayamadığı durumlarda güvenli bir liman olmuştur. Phaselis’in yukarıda sözü edilen limanlar arasında antik kalıntılar vardır. Gerek Bostanlılık gerekse Alacasu koylarının kara taraflarında henüz arkeolojik bir çalışma yapılmamıştır. Buralarda arkeologların denetimi olmadan hiçbir yapılaşmaya ve kazıya izin verilmemesi gerekmektedir.” dedi (Şekil 8).

Şekil 8. TOD Batı Akdeniz Şubesi Üyesi, Turizm Rehberi,
Dr. Hüseyin Usta'nın konuşması

Türkiye Ormanlılar Derneği Batı Akdeniz Şube Başkanı M. Necati Baş ise yaptığı açıklamada, “Alacasu Koyuna asılan bez afişte, “Bu alanda Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 13.10.2022 tarih ve 14634 sayılı ve 15.11.2022 tarih ve 14780 sayılı kararları ile uygun bulunan projeler doğrultusunda Phaselis Ören Yeri Karşılama Merkezi ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi ve Ücretsiz Halk Plajı İş firmamızın üstleniminde yürütülmektedir” şeklinde Sa-Fa Restorasyon Sanayi İnşaat Ticaret Ltd. Şti. tarafından masumane bir şekilde ifade edilmektedir. Proje sahası, ilgili firmaya 14 Şubat tarihinde teslim edilmiş, 20 Şubatta iş makinaları kazıya başlamıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 20 Şubat tarihinde yaptığı açıklamada “Projenin Phaselis’in korunması için başlatıldığı, Koruma Kurulu’nun izni olduğu, çalışmaların ise müze ve kazı başkanlığı denetiminde olacağı” ifade edilmektedir! 6 Şubat tarihi ve sonrasında ülke olarak bütün dikkatimizi deprem bölgesine verdiğimiz düşünülduğünde bu acelenin ne anlama geldiğini de anlamak güç olmasa gerektir.

2022 yılında Phaselis kazı ve araştırmaları için 60.000 TL bütçe ayrılmıştır. Yapılması düşünölen bu çalışmanın ödeneği ise yaklaşık 48 milyon TL olarak ilan edilmiştir. Bakanlık 2023 yılında 750 adet arkeolojik kazı için yaklaşık 200 milyon TL ödenek ayrılmıştır. Proje için ayrılan bedelin (48 milyon TL) Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un bahsettiği gibi Bostanlı Koyu'na 9 metrekarelik büfe, 75 metrekarelik alana ise 13 tuvalet kabini, 5'er adet de giyinme ve duş kabini ve yine alan içerisinde bulunan Alacasu Koyu'na ise 20 metrekarelik büfe, 75 metrekarelik alana ise 13 tuvalet kabini, 5'er adet de giyinme ve duş kabini yapımı için çok fazla olduğu açıktır. Açıklamamalar ve proje sahasında yapılanlar/yapılacaklar çelişkili bulunmaktadır." dedi (şekil 9).

şekil 9. TOD Batı Akdeniz şube Başkanı M. Necati Baş'ın konuşması.

Tarım Orman İş Sendikası Antalya şube Başkanı, Orman Mühendisi Yusuf Akşahin yaptığı açıklamasında "Phaselis sadece Türkiye'nin değil, dünyanın imrenerek baktığı bir doğa harikasıdır. Phaselis aynı zamanda Beydağları Milli Parkı'nın da çok önemli bir kaynak değeridir. Kendine özgü zengin flora ve faunası, deniz ekosistemi ve kültürel varlıkları bakımından çok önemli bir bölgedir.

Projeyle ilgili ihale dosyasında yer alan bilgilere göre 2892 metreküplük derin kazı yapılacağı belirtilen arazide 1139 metreküplük beton kullanılacak ve geri dönüşü olmayacak bir şekilde ekosistem tahrip olacak. Ne için? 5 yıldızlı plaj tesisi için. Bunu hiç kimseye izah edemezsiniz. Söz konusu proje Türkiye'nin de imzacısı olduğu **Bern Sözleşmesi**'ne (Avrupa Yaban Hayatının ve Doğal Hayatın Korunması Sözleşmesi) ve **Barselona Sözleşmesi** olarak bilinen **Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmeleri** taahhütlerine de aykırıdır. Eski Antalya yolundan Alacasu Koyuna giden, aslında dere yatağı olan yola girdiğinizde daha inşaat başlamadan yol genişletme adı altında doğaya nasıl zarar verildiğini görebiliyorsunuz.

Ormanı, doğal plajı, flora ve faunasıyla benzersiz güzellikleri ve önemli kültürel değerleri barındıran bu alan, aynı zamanda 1.derecede arkeolojik sit alanıdır. Sadece 1. Derecede Arkeolojik Sit alanı olması bile böyle bir yerde, çivi çakılmasına izin vermez. Ancak birçok yerde olduğu gibi mevcut iktidar buraya da rant için el attı. Güzelim plaja ve orman alanı içerisine betonlar dökerek kanunen yasak olan yapılaşmanın önünü açmaya başladılar. Sadece duş, tuvalet gibi basit birkaç plaj tesisi için 48 milyon TL proje bedeli ayrılması sizce de garip değil mi? Bölgede yaşayan sivil inisiyatif ve çevre gönüllüleri bu betonlaşmaya karşı mücadele başlattılar.

Bizler de Tarım Orman İş Sendikası olarak gösterilen mücadeleye destek olmak için buraya geldik. Mücadelemizle yanınızdayız. Mücadeleniz, mücadelemizdir. Eminim haklı olduğumuz bu mücadeleyi de çocuklarımız adına kazanacağız!” dedi (Şekil 10).

CHP Kemer İlçe Başkanı Hüsnü Ünal yaptığı konuşmasında “Bizim talebimiz bir an önce bu projenin durdu-

Şekil 10. Tarım Orman İş Sendikası Antalya Şube Başkanı Yusuf Akşahin'in açıklaması.

rulmasıdır. Projenin ne olduğuna dair kimsenin bir fikri yok. Bakanın yaptığı açıklamaya göre yapılacak olan birkaç duş, tuvaletten ibaret ama gerçekte sizin de gördüğünüz gibi koylarda yapılan kazılar ve atılan temeller bunun böyle olmadığını gösteriyor, bunlar toplumu yanıltıyor, oyalıyor. Antalya'da el atmadık koy bırakmadılar. Biz CHP Kemer ilçe teşkilatı olarak sonuna kadar “**Phaselise Dokunma Hareketi**”nin yanındayız. Böyle ben yaptım oldu mantığı ile hoyratça kültürel varlıklarımıza ve doğamıza zarar verilmesine karşıyız. İnşaatlar hemen durdurulsun Phaselis ve diğer koylar koruma altına alınsın.” dedi (Şekil 11).

Şekil 11. Kemer CHP İlçe Başkanı Hüsnü Ünal

CHP Antalya Kepez Belediyesi eski Meclis Üyesi, Orman Mühendisi Adem Alkan; kendisinin de bir Orman Mühendisi ve doğasever olduğunu ve uzun yıllar ormanların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için hizmet verdiğini ifade eden Adem Alkan, “Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bu işin neresinde? Neden böyle bir yapılaşmaya izin veriyor ve projeye itiraz etmiyor?” diye sordu.

Antalya Barosu Avukatlarından, çevreci, TİP Antalya Milletvekili Adayı Tuncay Koç; Phaselis gibi arkeolojik SİT karakterine sahip, Beydağları Sahil Milli Park alanı içinde ve dünyaca bilinen bir alanda herhangi bir yapılaşma projesinin mümkün olmayacağını dile getiren Koç, “Proje tüm mevzuatlara aykırı olduğu kadar ahlaka, vicdana da aykırıdır” dedi. Tuncay Koç, Phaselis’te herhangi bir projeye ilgili bakanlıkların izin vermemesi gerektiğini belirterek, “Bölgede arkeolojiye önem verilmesi gerekir. Milli Park içinde arkeolojik alanın genişletilmesi gerekir. Bölgede yüzeysel arkeolojik çalışmalar dahi bitmedi. Proje alanının tahsisi ve onayı turizm mevzuatına uygun görünse de alanın hem milli park hem de 1. derece arkeolojik sit alanı içinde ve ayrıca Phaselis Territoriumu etkileşim sahası kapsamında kalıyor olması gerçeği dikkate alınmamıştır. Beydağları Sahil Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Plan Kararları’nda bölge, **Sınırlı Kullanım Alanı** olarak tanımlanmış olmakla birlikte, bu tanım turistik konaklama tesisini kapsamamaktadır.” dedi (Şekil 12).

Türkiye Komünist Partisi Antalya Milletvekili Adayı, Rehber Nazlı Ece Mutlu yaptığı konuşmasında; “Tarihi ve coğrafi değerlerimizi rant uğruna yağmalayanlardan hesap soracağız! Phaselis Antik Kenti’nin de bulunduğu 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı’nda başlatılan ve daha ilk günden alanı betona boğan proje, TKP Antalya İl Örgütü olarak bizim

Şekil 12. Antalya Barosu Avukatlarından, Çevreci,
TİP Antalya Milletvekili Adayı Tuncay Koç

de parçası olduğumuz itirazların ardından Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunu harekete geçirmiş ve projenin yeniden değerlendirilmek üzere ele alındığı duyurulmuştur. Ancak birkaç gün önce alandaki inşaatlara yeniden başlandı. Duruma dair Bakanlık tarafından yapılan 'halk plajı yapıyoruz' açıklamasının yaratılan tahribatın üzerini örtmeye dönük olduğu ortadadır. Halka ait plajları rant alanı haline getiren, halka ait kültürel mirasların üzerine beton döken bir anlayışın halkın yararına hareket etmediğini çok iyi biliyoruz (Şekil 13).

Şekil 13. Türkiye Komünist Partisi Antalya Milletvekili Adayı,
Rehber Nazlı Ece Mutlu

Phaselis gündemde olmakla birlikte ülke genelinde yaşanan tüm rant amaçlı talanların sorumlusu olan piyasacı patron düzeni ve onun temsilcilerine karşı mücadeleden bir adım geri atmayacağız, halktan çalınanların peşini asla bırakmayacağız. Uyarıyoruz, bu proje derhal iptal edilmelidir. Aksi takdirde doğamızı, tarihsel ve kültürel mirasımızı hiçe sayarak projeye devam eden Bakanlık ve tüm sorumlu kurum ve firmalar, halka ait olanı kar kapısı haline getirmenin sonuçlarının altında kalacaklardır. Bugünlerin hesabını mutlaka soracağız!” dedi.

Phaselise Dokunma Hareketi üyesi Hasan Aktaş; Phaselis'in içerdiği doğal ve tarihi zenginlikle hiçbir turizm projesine konu edilemeyecek kadar önemli ve gelecek kuşaklara aktarılması gereken bir değer olduğuna dikkat çeken Aktaş, antik kentin, Alacasu ve Bostanlı koylarının mutlak koruma altında olması gerektiğini ifade etti.

Son olarak söz alan TOD Bilim Kurulu Üyesi, Dr. Mehmet Ali sözlerine başta “Phaselis'e Dokunma Hareketi” olmak üzere, Türkiye Ormancılar Derneği, Tarım Orman İş Sendikası ve ismini sayamayacağım pek çok STK'nın çağrısı ile Phaselis'teyim” diye başladı. Sonrasında ise Antalya Florası üzerine birçok bilimsel çalışma yürütmüş ve sonlandırmış bir bilim insanı olarak “Görüyorum ki birçok sivil toplum kuruluşu burada. Sizlerle bir arada olmaktan gerçekten gurur ve onur duyuyorum. Ben inanıyorum, sizler de inanın. Halkın dayanışma gücü karşısında hiçbir engel duramaz. Buradayız çünkü biz doğamızı korumak istiyoruz, Buradayız çünkü tarihi ve kültürel değerlerimizin korunmasını istiyoruz, Buradayız çünkü flora ve fauna zenginliğimizin gelecek nesillere aktarılmasını istiyoruz, Buradayız çünkü çocuklarımız ve torunlarımızın bu güzellikleri görmesini istiyoruz. Unutulmasın ki bizler doğamızı çocuklarımızdan ödünç aldık (Şekil 14).

Şekil 14. TOD Bilim Kurulu Üyesi
Dr. Mehmet Ali Başaran'ın açıklaması.

İnsanoğlu var oldukça doğayı koruma isteği de hep var olacaktır. Tıpkı insanoğlunun binlerce yıl önce kayalara kazdığı çiçek sevgisinin, günümüzde bize ulaştığı ve geleceğe uzandığı gibi. AKP'nin ormanı ve doğayı tanımayan onu yok sayan talancı anlayışını ülkemize ve tüm dünyaya ifşa etmek için bugün burada toplandık. Buraya döktükleri betonla bir anlamda tarihi dokuyu ve doğal zenginliklerimizi yok ediyorlar. Bu yanlış hatırlatmak ve yaptıkları yanlıştan dönmeleri için Phaselis'teyiz. Biz Phaselis'e yapılan bu kötülüğü hatırlatmaya ve onlarla mücadele etmeye geldik. Phaselis yalnız değildir.

Doğada bulunan her bitki ve hayvan türünün de en az insanlar kadar yaşam şansı olmalıdır. Phaselis'te toplam 177 bitki türü bulunmakta olup bunların 22'si endemiktir. Bu endemik türlerin 11'i IUCN (Dünya Doğayı Koruma Birliği)'e göre tehlike altında olup, 4'ü CR (kritik olarak tehlikede), 5'i VU (zarar görebilir), 2'si de EN (tehlikede)'dir. Aslında anlamamız gereken; bitkilerin biz de buradayız olgusuna ses vermektir. Phaselis'te bulunan bitki türlerinin özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

Phaselis'in bitki çeşitliliği ve en önemli bitki türleri: *Lathyrus phaselitanus* (Faselis burçağı) Endemik, CR, tek yıllık; *Ophrys climacis* (Kemer orkidesi) Endemik, CR, çok yıllık; *Ophrys phaseliana* (Faselis orkidesi) Endemik, CR, çok yıllık; *Verbascum spodioptricum* (Sığır kuyruğu) Endemik, CR, çok yıllık; *Dorystoechas hastata* (Olimpos Çalbası), Monotipik Paleoendemik, VU, çok yıllık; *Petrorhagia pamphylica* (Zar çiçeği) Endemik, VU, tek yıllık; *Sideritis lycia* (Kemer adaçayı) Endemik, VU, çok yıllık; *Stachys sericantha* (Dikenli çay) Endemik, VU, çok yıllık; *Thymus revolutus* (Kum kekiği) Endemik, VU, çok yıllık; *Centaurea dichroa* (Peygamber çiçeği) Endemik, EN, çok yıllık; *Phlomis chimerae* (Kimera çalbası) Endemik, EN, çok yıllık; *Galium pamphylicum* (yoğurt otu) Endemik, tek yıllık; *Teucrium montbretii subsp pamphylicum* (Yer meşesi) Endemik, çok yıllık; *Calamintha pamphylica subsp pamphylica*, Endemik, çok yıllık.

Phaselis'in Çalı ve Ağaç Türleri: *Pistacia terebinthus* (Menengiç); *Pistacia lentiscus* (Sakız); *Phyllirea latifolia* (Akçakesme); *Quercus cocciferae* (Kermes meşesi); *Pinus brutia* (Kızılçam); *Vitex agnus-castus* (Hayıt); *Styrax officinalis* (Tesbih çalısı); *Spartium junceum* (Katrır tırnağı); *Colutea cilicica* (Patlangaç çalısı); *Calicotome villosa* (Keçi-boğan); *Myrtus communis* (Mersin); *Cistus creticus* (Pembe çiçekli laden); *Cistus salvifolius* (beyaz çiçekli laden); *Similax aspera* (Akdeniz saparnası); *Clematis vitalba* (Orman asması).

Phaselis'in Faunası: 27 memeli, 122 kuş türü ve 33 amfibi bulunmaktadır.

Şimdi buradan Orman Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne seslenmek istiyorum. Bu ormanlar ve doğa sizin sorumluluk alanınızda değil mi? Görevinizi ne zaman yapacaksınız? Elbette biliyorum

bunun cevabını, kadrolar liyakatsiz olunca bu tür suçlar ancak izlenir” dedi.

Ek Bilgiler ve Teknik Açıklamalar

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Akdeniz Üniversitesi tarafından Phaselis Antik Kent’inde yürütülen çalışmalarla ilgili bilgi vermek amacıyla açılmış olan web sayfasında; (<http://www.phaselis.org/news/restorasyon-ve-konservasyon-calismalari>) **Restorasyon ve konservasyon çalışmaları uluslararası restorasyon ve konservasyon kuralları ışığında kentin özgün dokusunu koruyarak çalışmayı hedefler ifadesi yer almaktadır.** “Antalya İli, Kemer İlçesi Antalya Phaselis Antik Kenti Örenyeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenleme İşi Uygulama Projeleri” adı altında ilgili Bakanlıkça yürütülen çalışmada, sadece Alacasu (Cennet) Koyunda 400 m² den fazla alanda zemin kazısı yapılarak beton dökülerek su basmaz inşa edilen, toplamda 3000 m² fazla yapılaşma öneren bir proje nasıl uluslararası restorasyon ve konservasyon kurallarına uygun olabilir ki?

Korunan alan kavramı ile ilgili değişik tanımlar bulunmakla birlikte en kabul gören tanım Dünya Doğa Koruma Birliğinin (IUCN) tanımıdır. IUCN korunan alanları; “Doğayı ekosistem hizmetleri ve kültürel değerlerle birlikte uzun dönemde korumak amacıyla, yasalarla ve diğer etkili araçlarla kurulan, onaylanan ve yönetilen açıkça tanımlanmış coğrafi yerler korunan alanlardır” şeklinde tanımlanmıştır (Dudley, 2008).

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu’nun 2. Madde a) bendine göre; “Milli park; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını” ifade eder denilmektedir. Bentten de anlaşılacağı üzere öncelik korumadır, ancak parkın özel koşulları

dikkate alınarak, mümkünse diğer hizmetler izin verilebilir, bütün dünyada uygulama böyledir. Yine aynı kanunun uygulama yönetmeliğinin 8. Maddesi gayet açıktır ve **“Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir.”** denilmektedir. Bu nedenle de Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu projeyi görüşürken Beydağları Milli Parkı Müdürlüğü yetkilisi ilgili mevzuat gereği burada inşaat için kazı ve kalıcı yapılar yapılamayacağını bildirerek karşı oy vermiştir.

Phaselis Antik Şehri ve bağlantılı koyların en önemli doğal kaynak değerleri deniz ekosistemleri, sulak alan ekosistemleri, orman ekosistemi, endemik kum zambakları ve deniz kaplumbağalarıdır. İşte bu tür birçok hassas ekosistemi bir arada bünyesinde barındıran korunan alanlarda; rekreasyonel taşıma kapasitesi (fiziksel kapasite, sosyal kapasite, ekolojik kapasite ve yönetim kapasitesi) üzerine bilimsel çalışmalar yürütülmeden rekreasyona açılması geri dönüşü mümkün olmayan zararlara neden olabileceği açıktır. Ayrıca böyle bir çalışmada fiziki kapasite altında fiziki olanakların ve fiziki özelliklerinde ayrıntılı olarak değerlendirilmesi gerekir. Alan ile ilgili diğer önemli bir konuda yönetim kapasitesini belirlemede yararlanılan ekonomik ve idari kapasitenin belirlenmesidir.

Phaselis Antik Kenti Yıllık Ziyaretçi Sayıları: Phaselis Koyuna ulaşım kara ve deniz yolu ile sağlanmakta olup, sadece kara yolu ile ulaşan ziyaretçiler kayıt altına alınmaktadır. Kayıtlara göre Phaselis Koyunun yıllık ziyaretçi sayısı 2010 yılında 131.185 iken 2015 yılında bu sayı iki katına çıkarak 264.582 adede ulaşmıştır (Anonim 2016). 2015 yılında gerçekleştirilen tekne sayımlarında, ortalama olarak teknelerle Mayıs ayında 300 ziyaretçinin, Haziran ayında 1200 ziyaretçinin, Temmuz ve Ağustos aylarında ise 1700

ziyaretçinin Phaselis Koyunu ziyaret ettiği belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bu gözlemler ile deniz yolu ile ulaşım sağlayan yıllık ziyaretçi sayısının da 140.000'in üstünde olduğu tahmin edilmektedir. Kara yolu ile Phaselis'e ulaşan ziyaretçilerin ortalama %80'inin piknik yapmak amaçlı geldiği ve Phaselis'in güneybatısında, sahile paralel olarak uzanan alanı tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Sonuçta sahada yürütülen bilimsel çalışmada, antik kentin bir yılda ağırlaması gereken maksimum ziyaretçiyi 2 ayda ağırlıyor olduğu tespit edilmiştir (Göktaş ve ark, 2016).

Göktaş ve arkadaşları (2016) tarafından sahada yapılan ziyaretçi anketlerine göre, ziyaretçiler; demirleme alanında en fazla 15 teknenin aynı anda olmasının makul olduğunu ifade ettiler. Ancak hafta sonu yapılan gözlemlerde ortalama 30 teknenin aynı anda limana yanaştığı görüldü.

Ziyaretçiler Phaselis Caddesi'nde aynı anda en fazla 100 kişinin bulunmasını makul olduğunu belirttiler. Ancak yoğun saatlerde, antik kette aynı anda 500'den fazla ziyaretçi sayıldı. Yine söz konusu çalışmada piknik alanında en fazla 325 kişi ve Phaselis Plajı'nda en fazla 269 kişi aynı anda olabileceği belirlendi. Hafta sonlarında piknik alanında aynı anda ortalama 975 kişi ve Phaselis plajını 480 kişi kullandı.

2016 yılında antik kent bir yılda ağırlaması gereken ziyaretçiyi 2 ayda ağırlıyordu, son 8 yılda Antalya ve periferindeki nüfus artışı ve şehre gelen turist sayısındaki ciddi artış dikkate alındığında Phaselis Ören Yeri üzerindeki ziyaretçi baskısının ne kadar artmış olabileceğini anlamak güç olmasa gerek. Bu konuda bakanlık ve ilgili kurumlar ziyaretçi sayılarına ilişkin bir açıklamak yapmadıklarından rakamsal bir analiz yapılamamaktadır. Ancak, Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerini yayınlayan DHA ajansına göre, 2022 yılında Phaselis Antik Kenti Ören Yerini, 412.068 kişi ziyaret etmiş-

tir. Bu veriyi göz önüne aldığımızda, antik kent üzerindeki ziyaretçi baskısının ciddi zararlar verecek boyutlara ulaşmış olduğunu tahmin edebiliyoruz.

Konunun uzmanları ören yerinin daha fazla tahrip olmadan, uluslararası standartlarda yönetilebilmesi için yapılması gerekenleri;

- Talepleri yönet
- Ziyaretçiyi yönet
- Kaynakları koru şeklinde ifade ediyorlar.

Buna ilave olarak Ören yeri ve ekosistem üzerindeki baskının azaltılabilmesi için birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi rezervasyon sisteminin gündeme gelmesi gerektiğini (çevrimiçi rezervasyonlar, giriş kapısında biletlere kota konulması, ücretlerde farklılık) belirtiyorlar. Ayrıca motorlu taşıtların çevreye verdiği zararı önlemek içinde ören yerinin ortasında bulunan otoparkın dışarı alınmasını ve buradan servislerle antik kente ulaşılmasını, illegal parkın yasaklanmasını öneriyorlar. Yapılacak yazılı, sözlü ve birebir eğitim ve bilgilendirmenin de önemine vurgu yaparak, korunan alanların gerçek sahiplerinin o alanda yaşayan fauna ve flora olduğunu asla unutmamamız gerektiğini ifade ediyorlar (Göktuğ ve ark, 2016).

KAYNAKLAR

- Arslan M., Önen N.T., 2016. Lukka'dan Likya'ya: Sarpedon ve Aziz Nikolaos'un Ülkesi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, ss.300-317.
- Arslan M., Önen N.T., 2018. Phaselis, 2017 Yüzey Araştırmaları ve Kazı Çalışmaları/ Phaselis, Survey and Excavation Studies in 2017, Phaselis Disiplinler arası Akdeniz Araştırmaları Dergisi (Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies) Issue IV 2018.

Dudley, N.2008. Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland: IUNC.

Anonim (2016). Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verileri.

Göktuğ, T.H., İçemer, G.T., Deniz, B., Göktürk, R., Yorulmaz, A., 2016. II. Ulusal Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı. Phaselis Koyu'nda Rekreasyonel Faaliyetlerin Sürdürülebilir Ziyaretçi Yönetimi Bağlamında Değerlendirilmesi s.176-188. 28-30 Nisan 2016, Adrasan, Antalya.

BAKANLIKTAN PHASELİS'TEKİ BETONA “KAÇAK KAZIYI ÖNLEMEK İÇİN YAPIYORUZ” SAVUNMASI!

Kültür ve Turizm Bakanlığının Phaselis'teki projeye karşı açılan davada Mahkemeye sunduğu savunmada, projenin amacının orman yangını, kaçak kazılar ve kıyı tahribatının önlenmesi olduğu kaydedildi...

Yusuf Yavuz / Gazeteci

Kültür ve Turizm Bakanlığının Antalya Kemer'deki Phaselis antik kentinin koruma sınırları içerisinde başlattığı iki ayrı halk plajı projesine karşı açılan davada bakanlığın savunması Mahkemeye iletildi. Bakanlık savunmasında, projenin amacının orman yangını, kaçak kazılar ve kıyı tahribatının önlenmesi olduğu kaydedildi. Mahkemenin talep ettiği belgeler arasında yer alan iki ayrı kurul üyesinin kullandığı karşı oyların içeriği de ortaya çıktı. Buna göre **Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki DKMP Genel Müdürlüğü Temsilcisi** ile **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı TVKGM Temsilcisinin** kendi alanlarıyla ilgili mevzuat gereği projeye karşı oy verdiği kaydediliyor. Milli Park olan alandaki projenin uygulanabilmesi için ilgili bölge müdürlüğü ile genel müdürlüğün görüşünün alınmasının zorunlu olduğu belirtilirken, Kültür ve Turizm Bakanlığı ise 2668 sayılı yasanın, alanda proje yapma yetkisini tümüyle kendi kurumuna verdiğini savunuyor. Bakanlığın Antalya 2. İdare Mahkemesine sunduğu savunma metninde “Halk Plajı” ifadesinin geçmemesi de dikkati çekiyor.

Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 26 Ekim 2022 tarihinde yaptığı 402. toplantısının ek gündem

maddesi olarak görüŖülen Phaselis'teki projeye ilgili karŖı oy kullanan Kurul üyesi DKMP Bölge Müdürlüğü Temsilcisininin gerekçesi ortaya çıktı.

“PROJE İÇİN MİLLİ PARKLARDAN GÖRÜŖ ALINMASI ZORUNLU”

Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Doğa Koruma ve Millî Parklar 6. Bölge Müdürlüğü Antalya Ŗube Müdürlüğünün, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna ilettiği Ŗerh notunda, Kültür ve Turizm Bakanlığının Phaselis'te uygulamaya koyduğu projenin, Beydağları Sahil Millî Parkının 31.12.2020 onay tarihli Uzun Devreli GeliŖim Planının 5.3.5 plan hükümlerine uygun olmadığı ve ilgili kurumdan görüŖ alınmadığı belirtilerek, **“5.3.5 Beydağları Sahil Millî Parkı alanında bu plan karar ve hükümleri doğrultusunda diğer kurum ve kuruluşlarca yürütülecek her türlü yatırım faaliyeti için Tarım ve Orman Bakanlığı DKMP VI. Bölge Müdürlüğünün görüŖüne müteakip DKMP Genel Müdürlüğünden uygun görüŖ alınması zorunludur.”** denildi.

Ŗekil 1. Beydağları Sahil Millî Parkı sınırları

Phaselis'e Dokunma!

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANTALYA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No.:13.10.2022/400
Karar Tarihi ve No. :13.10.2022/14634

Toplantı Yeri
ANTALYA

Antalya İli, Kemer İlçesi, Tekrova Mahallesi'nde, Beydağları Sahil Milli Parkında ve kısmen kıyıda, Phaselis Ören Yeri kapsamında yapılması planlanan Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bitümlenmiş Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi projesine ait olarak I. Derece Arkeolojik Sit Alanı içinde yer alan Alacası (Çemce) ve Bostanlı Koylarında yönelik hazırlanan avna projelere ilişkin Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü'nün 11.10.2022 tarih ve E-3017427 sayılı yazısı ile eki Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 11.10.2022 tarih ve 3015783 sayılı yazısı ile ekleri, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 12.10.2022 tarih ve 3021023 sayılı yazısı, Antalya Valiliği II Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 13.10.2022 tarih ve 3023164 sayılı yazısı, Phaselis Kazı Başkanlığı'nun 13.10.2022 tarih ve 1658681 kayıt numaralı yazısı okundu, ekleri ve dosyası incelendi, Kazı Başkanı danışman olarak dinlendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

Antalya İli, Kemer İlçesi, Tekrova Mahallesi'nde, Beydağları Sahil Milli Parkında ve kısmen kıyıda, Phaselis Ören Yeri kapsamında yapılması planlanan Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bitümlenmiş Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi projesine ait olarak I. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde yer alan Alacası (Çemce) ve Bostanlı Koylarında yapımı planlanan uygulamalara ilişkin projeler, Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 tarih ve 658 sayılı, 22.07.2008 tarih ve 745 sayılı ilke kararları kapsamında değerlendirilmiştir;

Alacası (Çemce) Koyuna yönelik sunulan kararımız eki vaziyet planları ile projelerin, uygun bulunduğuna (olumlu).

Bostanlı koyuna yönelik sunulan kararımız eki vaziyet planları ile projelerin, vaziyet planında, "mevcut yol kullanılarak ana yolu bağlantı yapılacak" notunun eklendiği şekilde değiştirilerek uygun bulunduğuna (olumlu).

Uygulamaların Müze Müdürlüğü ve Kazı Başkanlığı dosyasındaki gerekeleştirilmesine, uygulamaya başlamasına ilişkin hazırlanacak bilgi ve belgeler ile fotoğraflarını Kurul Müdürlüğüne iletmesine karar verildi.

BASKAN Prof.Dr. Osman ERAVŞAR İMZA		BASKAN YARDIMCISI Prof.Dr. H.Sabri ALANYALI İMZA
Üye Mesut BAYAT İMZA	Üye İbrahim ÖNER (YÖNETMELİK GEREĞİ KATILMADI)	
Üye Belgin ŞAHİN İMZA	Üye Bekir Cengiz ALTIPARMAK İMZA	
Üye Kemer Bld. Tem. (BULUNMADI)	Üye Mustafa DEMİREL Antalya Müze Md. İMZA	
Üye Uğur TORUNOĞLU Tarım ve Orman Bakanlığı 6.Blg. Müd. Tem. KARŞI OY	Üye Erdem SATILMIŞ Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Md. Tem. KARŞI OY	
Üye	Üye	

Şekil 2. DKMP VI. Bölge Müdürlüğü'nün proje için görüş alınmadığına ilişkin karşı oy yazıları.

“KIYI KANUNU KAPSAMINDA AYRINTILI İNCELENMESİ GEREK”

Projeyle ilgili Kurul kararında karşı oy kullanan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Temsilcisinin gerekçesinde ise Phaselis'te uygulamaya konulmak istenen projenin 3621 Sayılı Kıyı Kanunu ile Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik kapsamında ayrıntılı incelenmesi gerektiği belirtiliyor. Kurum temsilcisinin karşı oy gerekçesinde ayrıca projenin ilgili mevzuat kapsamında ayrıntılı incelenmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne gönderilmesi gerektiğine değiniliyor.

Şekil 3. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü karşı oy gerekçe yazıları

KÜLTÜR BAKANLIĞI: “KARŞI OYLAR PROJEYE KARŞI DEĞİL”

Proje karşı Antalya 2. İdare Mahkemesinde açılan davada savunmasını sunan Kültür ve Turizm Bakanlığı ise Phaselis antik kentinin 1. derece arkeolojik sit alanı içerisinde uygulanan dava konusu projenin Koruma Bölge Kurulu Kararı ve Kazı Başkanlığının uygun görüşü alınarak hayata geçirildiği savunularak şöyle denildi: “İlgili kurumlarca verilen kar-

Şekil 5. Projede Alacasu ve Bostanlı Koyları için planlanan plaj düzenlemeleri

BETONDAN GERİ ADIM ATAN BAKANLIK KAZIK SİSTEMİNE GEÇECEK

30 Ocak'ta yapılan ihalenin ardından yüklenici Sa-Fa Restorasyon Sanayi İnşaat firması ile 14 Şubat'ta yapılan yer tesliminden sonra Phaselis'in kuzeyinde yer alan Alacasu Koyu'nda iş makinelerinin korunan alana girmesiyle başlayan betonlaşma kamuoyunun tepkisini çekmişti. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, kamuoyundan gelen tepkilerin ardından beton yapıların söküleceğini, yerine kazık sistemiyle ahşap ünitelerin getirileceğini açıklamıştı.

Şekil 6. Beydağları Sahil Milli Parkı ve 1. derece arkeolojik sit alanı içerisinde kalan Alacasu Koyunda 480 m² alanda sürdürülen inşaat çalışmaları

“ALANDA PROJE YAPMA YETKİSİ BAKANLIĞIMIZDA” SAVUNMASI

Kültür ve Turizm Bakanlığının Mahkemeye sunduğu yazılı savunmada, alanda proje yapma yetkisinin tümüyle kuruma ait olduğunu ileri sürerek şu ifadelere yer veriliyor: **“Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi Projesi kapsamında, ören yeri sınırlarında içerisinde Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü görüşleriyle, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda görüşülmek üzere sunulan ve dava konusu kararlar ile uygun bulunan projeler, tümüyle 2863 sayılı yasanın Kültür ve Turizm Bakanlığına ören yerleri için verdiği yetki çerçevesinde kanuna, yönetmeliklere ve ilke kararlarına uygun olarak hazırlanmış, karar öncesi Kazı Başkanlığı ve Müze Müdürlüğü'nün olumlu görüşleri alınmış, uygulamalar sırasında da Müze Müdürlüğü ve Kazı Başkanlığı denetiminde çalışmaların yürütülmesi istenmiştir.”**

“YANGIN, KAÇAK KAZI VE KIYI TAHRİBATININ ÖNLENMESİ AMAÇLANDI”

Kültür ve Turizm Bakanlığının savunmasında, antik kentin iki yanında uygulamaya konulan projenin gerekçeleri ise özetle şöyle: **“Çevre düzenleme projesi ile alanda ziyaretçilerin kıyı kesiminde oluşturduğu olası geri dönülemez tahribatın önüne geçilmesi, son yıllarda yoğun ve kontrolsüz kullanımdan kaynaklanan orman yangınlarının Phaselis Antik Kentinin kültürel değerlerine zarar vermesinin önlenmesi, bunun yansıra kaçak kazıların önüne geçilmesi ve denetimin kolaylığının sağlanması suretiyle koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi amaçlanmıştır.”**

“ARKEOLOJİK KALINTILAR KONTROLLÜ ŞEKİLDE ZİYARETE AÇILACAK”

“Bunlara ilave olarak yoğun ziyarete maruz kalan antik kent merkezinde günöbirlik kullanımların oluşturduğu bas-kının azaltılması ve yoğunluğun Bostanlık ile Cennet Koyu alanlarına yayılarak bu sayede sahillerin kullanımı için gelen ziyaretçilerin antik kent merkezinde oluşturduğu tahribatın önlenmesi de planlanmıştır. Sonuç olarak; bölge halkının günümüze kadar denetimsiz ve yoğun bir şekilde plaj olarak kullandığı antik kent merkezinden Cennet Koyu ve Bostanlık Koyuna kontrollü bir şekilde yönlendirilmesi, kıyı alanlarında yer alan arkeolojik kalıntıların da açık sergi alanları şeklinde kontrollü bir şekilde ziyarete açılması, ziyaretçiler için gerekli olan altyapı donatısının sağlanması suretiyle Phaselis antik kentinin tarihi değerlerinin gelecek nesillere korunarak aktarılması sağlanmış olacaktır.”

“BETON TEMELLERİN NEDENİ ŞİDDETLİ HORTUMA KARŞI ÖNLEM ALMAK”

Bakanlığın Mahkemeye ilettiği savunmada, yapılarda zemin tahribatı ve derin kazı gerektirecek temel imalatından kaçınıldığı öne sürölüyor ancak söz konusu projenin ihale şartnamesinde 2892 metreküplük derin kazı yapılacağı belirtilmesi dikkat çekiyor. Bakanlık savunmasında, yüzeysel beton döşemenin tercih edilmesinin sebebi ise “**Phaselis Antik Kenti Ören Yerinde 24.01.2019 tarihinde ağaçları kökünden sökecek şiddette yaşanmış olan hortumun benzerinin yaşanmasından ve bölgede son yıllarda yoğun yağış oranlarının zeminde oluşturabileceği tahribatlardan duyulan fenni endişeler ile yapılarda can güvenliği riski oluşturmayacak şekilde mukavemeti sağlayabilmek**” şeklinde açıklanıyor.

BAKANLIĞIN ÖREN YERİ ÇELİŞKİSİ AKILLARI KARIŞTIRDI

Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri, Phaselis'te uygulamaya koyduğu projeye karşı gösterilen tepkilere “**Proje antik kentin içinde değil.**” şeklinde açıklama getirmeye çalışmıştı. Bakan Ersoy da konuyla ilgili açıklamasında, antik kentin olduğu noktayla ilgili hiçbir çalışma yapılmadığını dile getirmişti. Ancak Mahkemeye sunulan savunmada, yine çelişkili şekilde 2863 Sayılı Kanunun 3. Maddesine atıfta bulunularak “... *ören yerlerinin arkeolojik potansiyelini koruyacak şekilde, denetimli olarak ziyarete açmak, tanıtımını sağlamak, mevcut kullanım ve dolaşımdan kaynaklanan sorunlarını çözmek, alanın ihtiyaçlarını çağdaş, teknolojik gelişmelerin gerektirdiği donatılarla gidermek amacıyla her ören yerinin kendi özellikleri göz önüne alınarak hazırlanacak 1/500, 1/200 ve 1/100 ölçekli düzenleme projeleridir.*” hükümlerine yer veriliyor.

GEREKÇE KORUMAYA, UYGULAMA TAHRİBATA YÖNELİK

Ancak Bakanlığın Phaselis'te uyguladığı projenin temel olarak bir “Halk Plajı” projesi olması, ilgili kanunda sözü edilen hükümlerle örtüşmüyor. Yine aynı kanunun 10. maddesinde geçen “*Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak, Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.*” ifadeleri de Phaselis'te yürütülen proje için gerekçe olmakta uzak olarak değerlendiriliyor.

PHASELİS’TE MAHKEMEDEN YÜRÜTMEYİ DURDURMA KARARI!

Yusuf Yavuz

<https://yusufyavuzhaber2022.wordpress.com/> 19 Nisan 2023

Phaselis Alacasu Koyunda devam eden inşaat çalışmalarının Ramazan Bayramı'na yetiştirilmesi için hızlandırıldığı belirtiliyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Antalya'daki Phaselis antik kenti sınırları içerisinde başlattığı iki ayrı halk plajı projesi inşaatıyla ilgili açılan davada Mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi...

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Yatırımlar ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından Phaselis antik kentinin 1. derece arkeolojik sit alanı niteliğindeki iki ayrı koyunda yapımına başlanan halk plajı projesine karşı açılan

davada Mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. ‘Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi Yapım İşi’ adıyla ihale edilen proje kapsamında Alacasu Koyunda inşaat çalışmalarına başlanmış, alanda 480 metrekaarelik beton temeller atıldığı saptanmıştı. Kamuoyundan gelen tepkilerin ardından beton temellerin bir kısmı kırarak kaldıran Bakanlık, inşaat çalışmalarına Bostanlık Koyunda da devam etti. Davayı gören Antalya 3. İdare Mahkemesi, “yapım işinin uygulanması ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararlar doğurabilecek nitelikte” olduğuna hükmederek projeye ilgili yürütmeyi durdurma kararı verdi. Davanın avukatı Tuncay Koç, projeye temel oluşturan 13 Ekim 2022 tarihli Kurul kararının hukuk dışı olduğunun Mahkeme kararıyla da sabit olduğuna işaret ederek “Phaselis’te şu anda herhangi bir açılış da yapılamaz, meşruluğu bulunmamaktadır” dedi.

Phaselis’te yapılaşmaya neden olan inşaat projesi iki aydır ülke gündeminde tartışma konusu olmuştu. “Phaselis’e Dokunma” Hareketi öncülüğünde geçtiğimiz hafta sonu Kemer’de bir araya gelen sivil toplum örgütleri, akademisyenler ve doğa koruma kuruluşlarının temsilcileri, Phaselis’in doğal ve kültürel mirasıyla bir bütün olarak korunabilmesi için çalıştay düzenledi. Antik kentin çevresiyle birlikte korunması için bir yönetim planı hazırlanması gerektiğine dikkat çekilen çalıştayda, sivil bir denetleme kurulu oluşturuldu.

Çalıştayın ardından ise Bostanlık Koyun’daki inşaat çalışmalarına güvenlik güçleri eşliğinde devam edilmesi dikkat çekti. Bostanlık Koyundaki inşaat alanına yaklaşılmasına için askerler koyda devriye gezmeye başlarken, inşaat malzemeleri ve beton blokların alana taşınması sırasında da çalışanlara güvenlik güçlerinin eşlik ettiği görüldü. Jandarmanın alanda görüntü alınmasını engellemesi de dikkat çekiyor.

MAHKEME 'TELAFİSİ GÜÇ ZARARLAR DOĞABİLİR' DEDİ, YÜRÜTMİYİ DURDURDU

Antik kent kalıntılarıyla dolu olan koyların yapılaşmasına neden olan projeye ilgili açılan davada ise Mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. Peyzaj Mimarları Odası'nın açtığı davayı gören Antalya 3. İdare Mahkemesi'nin kararında şu ifadelere yer verildi: “**Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi Yapım İşine ait 30.01.2023 tarihinde onaylanan 2022/1512795 ihale kayıt numaralı ve 3438225 sayılı ihale kararının bulunması ve yapım işinin uygulanması ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararlar doğurabilecek nitelikte bulunması sebebiyle mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırıldıktan sonra bu konuda yeniden bir karar verilinceye kadar 2577 Sayılı Yasanın 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütmenin durdurulmasına, 13/04/2023 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.**”

AV. TUNCAY KOÇ: 'PHASELİS'TE İHALE VE PROJE YASADIŞI DURUMA DÜŞTÜ'

Mahkemenin verdiği yürütmeyi durdurma kararını değerlendiren davanın avukatı Tuncay Koç, “Mahkemenin verdiği yürütmeyi durdurma kararı, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun ilk kararına dayanıyor. 13. 10. 2022 tarihli Kurul kararının mevzuata aykırı olduğu görülmüştür. Bilirkişi keşfine kadar da ikinci bir yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Ancak projenin temel dayanağı ortadan kalktığı için acilen diğer dosyalarda da yürütmeyi durdurma kararı verilmesi gerekmektedir. Şu anda Phaselis'te yapılan ihale ve proje yasadışı duruma düşmüştür. Çünkü bütün yasal süreç bu ilk işlemle (Kurul kararı) ile başlamıştır. Bunun da hukuk dışı olduğu mahkeme kararıyla sabit olmuştur. Alelacele yapılan işler, süreç içinde tekrar tekrar yenilene revize planlar, aslında bu projenin ne kadar sakat olduğunu göstermektedir. Phaselis'te şu anda herhangi bir açılış da yapılamaz, meşruluğu bulunmamaktadır” diye konuştu.

Alacasu Koyunda yapılan giriş ünitesi

PHASELİS'E DOKUNMA HAREKETİ: PROJE DERHAL İPTAL EDİLMELİ

“Phaselis’e Dokunma Hareketi”nden Erdal Elginöz ise konuyla ilgili değerlendirmesinde şunları dile getirdi: “Phaselis’e Dokunma Hareketi olarak bu yürütmeyi durdurma kararını biraz gecikmiş ama yerinde bir karar olarak değerlendiriyoruz. Mahkeme, yapılan işin kültürel ve doğal varlıklara geri dönülmez zararlar vereceğini teyit etmiştir ve yapım işleminin yürütmesini durdurmuştur. Yapım işi acilen durdurulmalıdır. Bu konuda mülki amirlerimizin gerekeni yapacakları konusunda şüphemiz yoktur. Sürecin başından beri hukuksuz olduğunu haykırdığımız bu proje en az 6 kanun maddesine ve 4 uluslararası sözleşmeye aykırıdır. Dolayısıyla açtığımız davaları kazanacağımız gün gibi ortadadır. Bu yürütmeyi durdurma kararı da bunun ilk işaretidir. Daha fazla zarar verilmeden ve kamu kaynakları bu yanlış projeye daha fazla çarçur edilmeden proje iptal edilmelidir. Resmi girişimlerimizi derhal yapıyoruz.

Alacasu Koyundaki inşaat alanından görünüm

BAYRAMDA AÇILIŞ YAPILACAK DUYUMLARI ALDIK

Önümüzdeki Bayram günlerinde açılış yapılacağı duyumları alıyoruz ancak, Kültür ve Turizm Bakanlığının hali hazırda hukuk tarafından durdurulmuş bir inşaat için açılış değil, akli başında bir yeniden değerlendirme yapacağını, 15-16 Nisanda Kemer’de yaptığımız çalıştayda ortaya konulan bilimsel gerçekleri göz önüne alarak projeyi tamamen iptal edeceğini umut ediyoruz.”

PROJE, MİLLİ PARK VE KIYI KANUNU İLE İLKE KARARINA AYKIRI

Kültür ve Turizm Bakanlığının uygulamaya koyduğu projenin Phaselis antik kentine ve milli parka zarar vereceği savunulan dava dilekçesinde, “658 sayılı İlke kararına uydurulmaya çalışılan bu ihalede, çevresel duyarlılık, kamu yararı, ileride topluma aktarılacak ekolojik yarar ve tarihi değerlerin korunması amacının bulunmadığı, 1. Derece Arkeolojik Sit alanında yapılabilecek uygulamaların çok sınırlı olduğu, ihale ile alana beton döküleceği, oyun parkı, cankurtaran alanı restoran ve büfe alanlarının kurulacağı, Bakanlığın iki ayrı koyda uygulamaya başladığı bu proje kapsamında günübirlik tesislerin, restoran, kafeterya, otopark, karşılama merkezi, cankurtaran ünitesi, duş ve tuvaletlerden oluşan çok sayıda yapının inşa edileceği, bin metreküpten fazla beton malzemenin de kullanılacağı projenin inşası için PVC, demir ve alüminyum gibi malzemelerin yanı sıra yoğun olarak ahşap kullanılacağı, 2863 sayılı kanun ve 658 sayılı İlke Kararı açıkça ihlal edildiği, 1.Derece Arkeolojik Sit sınırları içinde günübirlik alan oluşturulamayacağı, kalıcı yapı yapılamayacağı, dava konusu alanın aynı zamanda milli park alanı olduğu, yapılan projede ve ihalede Kıyı Kanununa da muhalefet edildiği, kıyılara doğal dokuyu bozucu uygulamaların yapılamayacağı” ileri sürülerek projenin iptali ve yürütmenin durdurulması talep edilmişti.

PHASELİS KORUMA ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRİSİ

15-16 Nisan 2023 tarihinde sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, bilim insanları ve yerel halkın katılımıyla “Phaselis Koruma Çalıştayı” düzenlenmiştir. Çalıştayda Phaselis ziyarete açık ören yeri, Phaselis Bostanlık Koyu ve Phaselis Alacasu (Cennet) Koyu’nda çok değerli arkeolojik ve kültürel miras bulunduğu dikkat çekilmiştir. Ayrıca bölgenin çok değerli ve hassas bir flora ve faunaya sahip olduğu da vurgulanmıştır. Endemiklerin bir bölümünün

yüzeyde, çok sığ köklü olduğu ve bu nedenle yüzeye yapılacak müdahalelerin kabul edilemez olduğu, geri dönülmez zararlara yol açacağı belirtilmiştir.

Bununla ilgili bir durum raporu hazırlanmaktadır. Bu rapor ve bildirme kitapçık olarak yayınlanacaktır.

Çalıştayda elde edilen sonuçlara göre öncelikli eylem planı aşağıda sıralanmıştır:

Topografik ve kıyı bütünlüğü arz eden birinci derece sit sahası içinde bulunan Phaselis Güney Limanı, devamı Phaselis Bostanlık Koyu, Phaselis ziyarete açık ören yeri ve Alacasu (Cennet) Koyu'nda yoğun ve kontrolsüz kullanımlar söz konusudur. Bu nedenle doğal ve kültürel değerler büyük zarar görmektedir. Ziyaretçi yönetimi de sağlanamamaktadır. Dolayısıyla, bu değerli alanlarda bir yönetim planına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

- Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu Koylarındaki inşaatlar derhal durdurulmalı, hâlihazırda yapılmış olan tüm alt ve üst yapı kontrollü olarak sökülmeli ve alanın onarımı gerçekleştirilmelidir. Tüm bu işlemler, ilgili uzmanlar denetiminde alana daha fazla zarar verilmeden yapılmalıdır.
- Yasal süreç sonuçlanana kadar Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu Koylarındaki plaj projesine ait bütün işlemler durdurulmalıdır.
- “Koruma ve kullanma” dengesi yerine “koruma ve korumaya uyumlu kullanma” yaklaşımı öngörülmalıdır.
- Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu Koyları ziyaretçilere yönelik özel araç trafiğine kapatılmalıdır.
- Başta sit alanındaki koylar (Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu) olmak üzere bütün sit alanının korunması için yeterli sayıda bekçi görevlendirilmelidir.

- Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu Koylarında arkeolojik kazıların bir an önce başlaması için gereken destek sağlanmalıdır.
- Phaselis ziyarete açık ören yeri içinde araçların rastgele park etmesine engel olunmalı ve araçlar gişelerin yakınında park edecek şekilde düzenleme yapılmalıdır.
- Hem Phaselis ziyarete açık ören yeri hem de Phaselis Bostanlık ve Phaselis Alacasu Koylarında kara ve deniz ekosistemlerinde taşıma kapasitesi analizleri yapılmalı ve taşıma kapasitesi tabanlı ziyaretçi yönetim planı hazırlanmalıdır.
- Phaselis ziyarete açık ören yeri, Güney Limanı içinde Phaselis Koyu, Phaselis Bostanlık Koyu ve Phaselis Alacasu Koylarında halk sağlığının, deniz canlılarının ve ekosistemin korunması için deniz suyu kalitesinin korunması sağlanmalıdır.
- Korunacak hedef türlerin ve özel yaşam alanlarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Gürültü ve ışık kirliliğine neden olacak hiçbir uygulama yapılmamalıdır.

Orta ve uzun vadede sit alanının güvenliğini sağlayacak çevre düzenlemesi ve kontrollü giriş düzenlemesi yapılmalıdır.

Bu bağlamda, yönetim planını hazırlamak amacıyla Phaselis Sivil Denetleme Kurulu kurulmuştur. Bu kurul bünyesinde sivil toplum kuruluşları ve yerel inisiyatifler yer almaktadır. Bu kurulun amaçlarından biri yerel inisiyatiflerle birlikte bir alan yönetimi planı hazırlamaktır. Phaselis Koruma Çalıştayında alınan kararların temelinde, Phaselis ören yeri ve birinci derece sit alanının kullanılması ve korunması amacıyla yapılacak faaliyetler belirlenecektir.

Phaselis Sivil Denetleme Kurulu alanın korunması için bir gönüllülük sistemi oluşturacaktır.

Phaselis Sivil Denetleme Kurulu, milli parkta yapılacak tüm işlemlerin uluslararası anlaşmalara uygun olmasını sağlayacak ve bugüne kadar yapılan tüm hukuksuz uygulamaların ve ilgili cezai işlemlerin de takipçisi olacaktır.

Phaselis Sivil Denetleme Kurulu Phaselis birince derece arkeolojik sit alanında ve Beydağları Sahil Milli Parkı'nda yapılacak bütün işlemlerin, BM Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi ve Türkiye'nin de üyesi olduğu ICOMOS kuralları başta olmak üzere ulusal ve uluslararası sözleşmelere uygun bir şekilde korunması için çalışmalar yapacaktır.

Phaselis Arkeolojik Sit Alanının ve Beydağları Sahil Milli Parkı'nın daha fazla zarar görmesine engel olmak için Phaselis Sivil Denetleme Kurulu olarak, Antalya ve Türkiye'deki tüm sivil toplum örgütlerini, ilgili kurumları ve bireyleri sorumluluk almaya çağırıyoruz!

Antalya Kültürel Miras Derneği
Çıralı- Ulupınar Çevre Koruma Kooperatifi

Antalya Peyzaj Mimarları Odası
Doğa İçin Sanat Derneği (DİSDER), İstanbul

Antalya Şehir Plancıları Odası
TEMA VAKFI Antalya İl Temsilciliği

Antalya Temiz Çevre Derneği
Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi

ÇEKÜL VAKFI

Arkeologlar Derneği Antalya Şubesi
WWF Türkiye

